

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. A. L.**, proti žalovanému **K.**, **určenie povinnosti zaradiť žalobcu do 11. platového stupňa II. platovej skupiny a o náhradu mzdy s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 13 C 158/2000, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. mája 2008 sp.zn. 3 Co 134/2007, 2 Co 77/2008 a proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 30.októbra 2006 č.k. 13 C 158/2000-250 v znení dopĺňacieho rozsudku z 25. júna 2007 č.k. 13 C 158/2000-277, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28.mája 2008 sp.zn. 3 Co 134/2007, 2 Co 77/2008 vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom a vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov odvolacieho konania, a rozsudok Okresného súdu Prešov z 30. októbra 2006 č.k. 13 C 158/2000-250 v spojení s dopĺňacím rozsudkom z 25.júna 2007 č.k. 13 C 158/2000-277, okrem výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 30. októbra 2006 č.k. 13 C 158/2000-250 v spojení s dopĺňacím rozsudkom z 25. júna 2007 č.k. 13 C 158/2000-277 určil, že žalovaný je povinný v dobe od 28. marca 2000 do 30. júna 2003 zaradiť žalobcu do 11. platového stupňa druhej platovej triedy podľa § 3 ods. 1, 2 zákona č. 66/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi rozdiel medzi čistým príjmom vyplácaným v uvedenej dobe a čistým príjmom, ktorý mu náležal pri zaradení do 11. platového stupňa druhej platovej triedy v celkovej výške 246 110 Sk a k tomu úroky z omeškania k 10. marcu 2005 vo výške 148 083 Sk. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovanému uložil

povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 19 890 Sk a trovy konania štátu vo výške 17 744 Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že žalobca má právo na to, aby bol od 28. marca 2000 zaradený do 11. platového stupňa II. platovej skupiny podľa § 3 ods. 1, 2 zákona č. 66/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov. Poukázal v tomto smere na názor Krajského súdu v Prešove vyslovený v predchádzajúcich uzneseniach vydaných 10. októbra 2003 a 18. marca 2005. Vychádzajúc z tohto právneho názoru bol vypracovaný znalecký posudok, v ktorom znalec vyčíslil rozdiel medzi mzdou, ktorá bola žalobcovi vyplácaná a mzdou, ktorá by mu správne prináležala. Celkovo tento rozdiel bol 246 110 Sk. Konštatoval, že u žalobcu boli od 28. marca 2000 splnené podmienky na zaradenie do 11. platového stupňa druhej platovej triedy, a preto od tohto času žalobe v časti určenia povinnosti vyhovel. Uviedol, že logickým dôsledkom tejto skutočnosti je, že v čase od 1. mája 1999 do 28. marca 2000 musel byť žalobca zaradený v 10. platovom stupni. Vychádzajúc z obsahu znaleckého posudku žalobcovi patrí náhrada mzdy v uvedenej výške 246 110 Sk spolu s úrokmi z omeškania vo výške 148 083 Sk. V tejto časti súd žalobe vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol ako nedôvodnú. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. a § 148 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku okrem výroku o zamietnutí žaloby podal v zákonom stanovenej lehote žalovaný odvolanie. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 28. mája 2008 sp.zn. 3 Co 134/2007, 2 Co 77/2008 rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom, okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, potvrdil. Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a vyslovil, že žalovaný nemá právo na ich náhradu. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na právne závery vyjadrené v predchádzajúcich rozhodnutiach odvolacieho súdu, ako aj na závery uvedené Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozsudku z 30. novembra 2004 sp.zn. 2 Cdo 88/2004 a na ustanovenia § 19 zákona č. 66/1994 Z.z., § 2 zákona č. 143/1992 Zb. o plate a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch, ako aj na § 6 ods. 1, 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 249/1992 Zb. o platových pomeroch zamestnancom v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch s tým záverom, že na účely započítania doby praxe u žalobcu pred praxou právneho čakaťľa prichádza do úvahy započítanie doby praxe inej, než požadovanej pracovnej činnosti v závislosti od miery využitia pre úspešný výkon pracovnej činnosti v rozsahu dvoch tretín (§ 6 ods. 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 249/1992 Zb.). Konštatoval, že na strane žalobcu je možné považovať jeho predchádzajúcu prax vo veliteľských funkciách za takú, ktorá bola využiteľná

pre prax prokurátora najmä na úseku netrestnom. Žalobca splnil podmienky na zaradenie do 11. platového stupňa s účinnosťou od 28. marca 2000 počítajúc od praxe právneho čakaťa VOP Brno (29. novembra 1983), pri započítaní rozsahu dvoch rokov základne vojenskej služby (§ 5 ods. 1 písm. d/ zákona č. 66/1994 Z.z.) od 1. januára 1964 do 31. decembra 1965) a rozsahu dvoch tretín z doby výkonu praxe vojaka z povolania v činnnej službe do doby praxe právneho čakaťa od 1. januára 1966 do 28. novembra 1983. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil aj s výškou priznaného mzdového nároku a rozhodnutím o trovách konania. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti týmto rozsudkom, ako prvostupňového tak aj odvolacieho súdu, podal na základe podnetu žalovaného s poukazom na ustanovenie § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. b), c) O.s.p. mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky, ktorý navrhol napadnuté rozhodnutia v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Bol toho názoru, že konajúce súdy tým, že žalobe čiastočne vyhovel, započítajúc žalobcovi dve tretiny všetkej odbornej praxe získanej aj pred dosiahnutím vysokoškolského vzdelania, vec neprávne posúdili a neriadili sa dôsledne ustanoveniami § 3 ods. 2, § 5, § 19 zákona č. 66/1994 Z.z. a § 8 výnosu Ministerstva práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky z 19. novembra 1991, číslo 2349/1991-SM, pretože nepatrí do doby započítateľnej praxe prokurátora výkon práce pred získaním vysokoškolského právnického vzdelania, pokiaľ takúto prax nezapočíta generálny prokurátor. K započítaniu doby praxe vykonávanej pred dosiahnutím vysokoškolského právnického vzdelania nemohlo prísť ani v zmysle prechodného ustanovenia § 19 zákona č. 66/1964 Z.z., v zmysle ktorého sa do doby rozhodnej na zaradenie prokurátora do príslušného platového stupňa započítavajú ku dňu účinnosti tohto zákona všetky doby započítané podľa doterajších predpisov. Uviedol, že gramatickým, ale aj logickým výkladom ustanovenia § 19 zákona č. 66/1994 Z.z. je nutné dospieť k záveru, že na zaradenie prokurátora do príslušného platového stupňa sa započítavajú všetky doby, ktoré mu boli započítané pre výkon činnosti prokurátora, teda nie doby, ktoré vykonával nie ako prokurátor, ale ako príslušník ozbrojených zborov. V období, keď bol žalobca príslušníkom ozbrojených zborov, plat sa mu určoval ako príslušníkovi týchto zborov, teda pre iné pracovné zaradenie, na ktoré sa vzťahovali aj iné právne predpisy (platobný predpis ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 1168/9, zákon č. 143/1992 Zb. a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 294/1992 Zb.). Ak by bol žalobca v tom čase od roku 1983 (od ukončenia vysokej školy) do účinnosti zákona č. 66/1994 Z.z. pracoval

v civilnej zložke prokuratúry, vzťahovali by sa pre jeho zaradenie iné predpisy a doterajším predpisom by bol výnos Ministerstva práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky z 19. novembra 1991 č. 2349/1991-SM o platových pomeroch prokurátorov, vyšetrovateľov prokuratúry a právnych čakatel'ov prokuratúry v Slovenskej republiky. Ak žalobca vykonával inú prácu v ozbrojenom zbore (prácu vojaka aj vojenského prokurátora), potom nemožno vyvodit', že práca prokurátora v civilnej zložke je taká istá ako práca vojaka a prokurátora podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 249/1992 Zb. Teda ak žalobca do 30. apríla 1999 vykonával inú prácu (vojaka aj prokurátora), potom nemožno usudzovať, že mu bolo platové zaradenie vykonané len ako prokurátorovi. Keby to tak bolo, musel by sa na neho až do odchodu do civilu vzťahovať platový predpis týkajúci sa prokurátorov všeobecne. Vzhľadom na skutočnosť, že do 30. apríla 1999 vykonával žalobca prácu vojaka aj prokurátora, a tak mu bola táto práca hodnotená aj v platovom dekréte, nemožno usudzovať, že mu už v tomto dekréte bola započítaná doba služby len za činnosť prokurátora. Podľa jeho názoru po zaradení žalobcu do civilnej zložky prokuratúry nie je právny dôvod na započítanie činnosti žalobcu ako vojaka pred dosiahnutím vysokoškolského vzdelania, pričom činnosť prokurátora mu bola v platovom zaradení zohľadnená s prihliadnutím na všetky doby započítateľné podľa doterajších predpisov týkajúcich sa činnosti výkonu funkcie prokurátora. Služba vojaka z povolania nemohla u žalobcu navýšiť rozsah jeho započítateľnej praxe bez toho, aby spĺňal základnú podmienku skončenia vysokej školy právnického smeru, ktorú nebolo možné nikdy odpustiť pre výkon práce žiadneho prokurátora a to ani prokurátora vojenského. Z uvedeného vyplýva, že § 19 zákona č. 66/1994 Z.z. umožňoval započítať všetky doby výkonu funkcie prokurátora podľa doterajších predpisov, čo sa aj stalo. Znenie § 19 citovaného zákona sa totiž týka len odmeňovania za výkon funkcie prokurátora a nie aj odmeňovania za výkon služby v ozbrojenom zbore. Podľa dovolateľa nesprávne právne posúdenie veci spočíva ďalej aj v nesprávnom určovaní výroku, aj výroku na plnenie uvedeného rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd určil, že žalovaný bol povinný v dobe od 28. marca 2000 do 30. júna 2003 zaradiť žalobcu do 11. platového stupňa II. platovej skupiny. Poukázal na to, že návrhu na splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O.s.p.) môže súd vyhovieť, ak zistí, že žalovaný porušil určité právo žalobcu tým, že nesplnil svoju povinnosť zodpovedajúcu tomuto právu žalobcu, ktorá pre neho vyplývala zo zákona, z právneho vzťahu alebo porušenia práva. Konštatoval, že v danom prípade rozhodnutia nižších súdov nie sú v súlade so zákonom a nevyhovujú procesným požiadavkám na jeho vykonateľnosť, pretože dňa 1. mája 2001 nadobudol účinnosť zákon č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry. Podľa článku V tohto zákona ustanovenia článku I- § 92 až § 124

a § 266 prvého bodu nadobudli účinnosť 1. januára 2003. Podľa § 96 citovaného zákona na účely určenia základného platu sa prokurátor okresnej prokuratúry, vojenskej obvodnej prokuratúry, krajskej prokuratúry a vyššej vojenskej prokuratúry zaradí podľa dĺžky započítateľnej praxe (§ 97) do jedného z ôsmich platových stupňov. Je teda zrejmé, že v období od 1. januára do 30. júna 2006 platná právna úprava neumožňovala žalovanému, aby žalobcu zaradil do 11. platového stupňa, keď zákon uvádzal len 8 platových stupňov. Ďalej poukázal na nesprávnosť a nepreskúmateľnosť výroku súdu prvého stupňa v časti, ktorou rozhodoval o úroku z omeškania a z tohto titulu zviazal žalovaného na zaplatenie 148 083 Sk. Namietal, že výrok, ani odôvodnenie rozsudku neobsahujú stanovenie presnej doby vzniku omeškania. V danom prípade išlo o opakované plnenie, pri ktorom bol plat splatný vo výplatnom termíne nasledujúceho mesiaca. Nesúhlasil s názorom súdu, ktorý vychádzal z predpokladu, že žalovaný sa dostal do omeškania s platením náhrady mzdy (predmetom konania však nebolo zaplatenie náhrady mzdy) najneskôr od prvého dňa nasledujúceho mesiaca z dôvodu, že v konaní nebol preukázaný presný deň splatnosti mzdy žalobcu. Povinnosť preukázať v konaní vznik omeškania s plnením bola na strane žalobcu, ktorý bol v tomto smere nečinný. Mal za to, že návrh v tejto časti trpí nedostatkami, čím bol daný dôvod na postup súdu v zmysle § 43 O.s.p., v zmysle ktorého však súd prvého stupňa nekonal. V tomto smere nevykonal dokazovanie, ktorého výsledkom by bolo zistenie výplatného termínu u žalovaného, z ktorého by bol následne stanovený vznik omeškania. Poukázal na to, že v zmysle rozhodnutia krajského prokurátora v Prešove a plánu výplat na roky 2000, 2001, 2002 a 2003 bol výplatným dňom siedmy deň v príslušnom mesiaci po uplynutí mesiaca, za ktorý sa poskytoval. Namietal tiež, že z rozsudku nie je zrejmé, akým spôsobom bol poplatok z omeškania vyčíslený, aká bola na jeho výpočet použitá diskontná sadzba a neskôr základná úroková sadzba stanovená Národnou bankou Slovenska. Za nesprávne rozhodnutie považoval dovolateľ aj rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa napriek uvedeným vadám a rozporu s platným právom potvrdil.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu toto žiadal zamietnuť, mal za to, že bolo podané po uplynutí zákonom stanovenej lehote. Nesúhlasil s argumentáciou dovolateľa, že mu súd nemohol započítať 2/3 odbornej praxe, pretože tak mohol urobiť iba generálny prokurátor, nakoľko popiera jedno zo základných ľudských práv, ktoré zaručuje článok 46 Ústavy Slovenskej republiky. Výnos Ministerstva práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky z 19. novembra 1991 č. 2349/1991-SN (§ 1), na ktorý dovolateľ poukazuje,

upravuje platové pomery prokurátorov a vyšetrovateľov prokuratúry okresných a krajských prokuratúr a Generálnej prokuratúry, teda neupravuje platové pomery prokurátorov vojenských prokuratúr. Poznamenal, že aj tu v § 17 je uvedené, že do doby započítateľnej praxe sa započítavajú ku dňu účinnosti tohto výnosu všetky doby započítané podľa doterajších predpisov. Uvedenému výnosu predchádzal výnos MPaSV SR č. 351/1990, ktorým bol vydaný platový poriadok pre prokurátorov a vyšetrovateľov krajských a okresných prokuratúr a právnych čakatel'ov v Slovenskej republike, pre výkon ktorého generálny prokurátor vydal Príkaz č. 11/1990. Rovnaké znenia § 19 zákona č. 66/1994 Z.z., § 17 výnosu MPa SV SR č. 2349/1991-SM a § 20 ods. 1 výnosu MPaSV SR č. 351/1990 nasvedčujú tomu, že zákonodarca nechcel narušiť kontinuitu platov a postavenie prokurátorov, ktorí pred vydaním týchto právnych predpisov mali započítanú prax podľa doterajších predpisov.

Žalovaný sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozsudky, ako aj konanie, ktoré predchádzalo ich vydaniu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Z ustanovenia § 243e ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Žalobca vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora namietal včasnosť podaného dovolania. Táto námietka žalobcu týkajúca sa nedodržania lehoty na podanie mimoriadneho dovolania nie je dôvodná.

Z ustanovenia § 243g O.s.p. vyplýva, že mimoriadne dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu. V danej veci z obsahu spisu vyplýva, že rozsudok Okresného súdu Prešov z 30. októbra 2006 č.k. 13 C 158/2000-250 v znení doplnčacieho rozsudku z 25. júna 2007 č.k. 13 C 158/2000- 277 (okrem výroku, ktorým bol návrh v prevyšujúcej časti zamietnutý), v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 28. mája 2008 sp.zn. 3 Co 134/2007, 2 Co 77/2008 nadobudol právoplatnosť 17. júla 2008 a mimoriadne dovolanie podal generálny prokurátor osobne do podateľne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 2. júna 2009, teda včas, a to do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia, proti ktorému smeruje.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zakladajúce zmätočnosť konania).

O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak sa a/ rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/

účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z väd uvedených v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky namietaná a v konaní o tomto opravnom prostriedku nevyšla najavo. Dovolací súd so zreteľom na obsah mimoriadneho dovolania a tiež zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. osobitne skúmal, či účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonom aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva

(písm. b/) a o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem (písm. c/).

V prejednávanej veci súd prvého stupňa rozhodol výrokom 1/ že, žalovaný bol povinný v dobe od 28. marca 2000 do 30. júna 2003 zaradiť žalobcu do 11. platového stupňa druhej platovej triedy podľa § 3 ods. 1, 2 zákona č. 66/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov a výrokom 2/ že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi rozdiel medzi čistým príjmom vyplácaným v uvedenej dobe a čistým príjmom, ktorý mu náležal pri zaradení do 11. platového stupňa druhej platovej triedy v celkovej výške 246 110 Sk a k tomu úroky z omeškania k 10. marcu 2005 vo výške 148 083 Sk. Z pohľadu zákonných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku súd prvého stupňa vo svojom prvom výroku rozhodol v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p., tzv. určovacou žalobou, pre úspešnosť sa však vyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu a druhým výrokom podľa ustanovenia § 80 písm. b/ O.s.p., tzv. výrokom na plnenie.

Predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu na určení na strane žalobcu. Ustálená judikatúra všeobecných súdov vychádza zo záverov, podľa ktorých naliehavý právny záujem je daný najmä tam, kde by bez tohto určenia bolo právo alebo právny vzťah, na ktorom je účastný, ohrozené, poprípade tam, kde by sa bez tohto určenia jeho postavenie stalo neistým. Určovacia žaloba má povahu preventívnu; jej účelom je poskytnúť ochranu právnemu postaveniu (právu) žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, a naopak, nie je namieste tam, kde právny vzťah alebo právo už porušené boli, a kde je žalobcovi k dispozícii žaloba o splnenie povinnosti podľa § 80 písm. b/ O.s.p. Z uvedeného vyplýva, vzťah žaloby určovacej a žaloby na plnenie je vzťahom prejudiciality (§ 135 O.s.p.). Avšak i v prípade, že možno žalovať o splnenie povinnosti, pripúšťa súdna prax, že naliehavý právny záujem na určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. je daný, ak rozhodnutie o určovacej žalobe je spôsobilé vytvoriť pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a svojimi dôsledkami predísť prípadným ďalším žalobám na plnenie, alebo ak prípadná žaloba o splnení povinnosti nevystihuje (nemôže vystihnúť) celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu alebo práva (a naopak určovacia žaloba tak činí účinnejšie ako iné procesné prostriedky). Ak požadované určenie stav ohrozenia práva neodstráni alebo nezjedná efektívne istotu v dotknutom právnom vzťahu, nebude podmienka naliehavého právneho záujmu splnená.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v odôvodnení svojho rozsudku z 30. novembra 2004 sp.zn. 2 Cdo 88/2004, ktorým zrušil predchádzajúci rozsudok odvolacieho súdu z 10. októbra 2003 sp.zn. 2 Co 190/2003 (ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa) jasne a zrozumiteľne uviedol dôvody, z ktorých mal za to, že žaloba na splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O.s.p.) môže mať úspech, t.j. súd mu v rozsudku vyhovie, ak zistí, že žalovaný porušil určité žalobcovo právo tým, že nesplnil svoju povinnosť zodpovedajúcu tomuto právu žalobcu, ktorá pre neho vyplývala zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva. Jej cieľom je obnoviť porušené právo žalobcu, teda ide v nej o reparáciu. Poskytnutie ochrany hmotnému právu žalobcu prostriedkami občianskeho procesného práva teda predpokladá také znenie žalobného návrhu (petit), ktorý bude možné vykonať v prípade, že žalovaný dobrovoľne nesplní súdom uloženú povinnosť. Mal za to, že taká žaloba je zásadne prípustná, keďže otázku, či je zamestnanec zaradený do správnej platovej triedy, je otázkou, ktorú súd nepochybne môže preskúmať, pretože predpoklady takého zaradenia sú objektívne stanovené v mzdovom predpise (porovnaj R 14/1978). I takej žalobe je však možné vyhovieť len vtedy, ak spĺňa vyššie uvedené procesné požiadavky. Dovolací súd poukázal aj na to, že v priebehu konania bol prijatý zákon č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry, ktorý na rozdiel od ním zrušeného zákona č. 66/1994 Z.z. o platových pomeroch prokurátorov a právnych čakatel'ov prokuratúry Slovenskej republiky (z ktorého žalobca pri formulácii petitu svojej žaloby nepochybne vychádzal), na účely určenia základného platu prokurátorov okresnej prokuratúry, vojenskej obvodnej prokuratúry, krajskej prokuratúry a vyššej vojenskej prokuratúry s účinnosťou od 1. júla 2003 (čl. V zákona č. 154/2001 Z.z.) zaraďuje prokurátorov podľa dĺžky započítateľnej praxe, do jedného z ôsmich platových stupňov. Napriek záväznému názoru dovolacieho súdu sa sudy nižších stupňov týmto dôsledne neriadili. Rozhodnutia oboch súdov nie sú v súlade so zákonom a nevyhovujú procesným požiadavkám na jeho vykonateľnosť. Formulácia žalobného petitu na plnenie a výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo takémuto petitu sčasti vyhovené, nie je správna. Určovacia žaloba je prostriedkom umožňujúcim poskytnutie ochrany právneho postavenia žalobcu skôr, než toto jeho postavenie bolo porušené. Akonáhle však už bolo právo žalobcu porušené, stráca prevencia akýkoľvek zmysel a žalobca už nemôže mať žiadny právny záujem na určení daného práva alebo právneho vzťahu. Žalobca má v tomto prípade právny záujem len na odstránení následkov porušenia práva, teda na plnenie. Tento právny záujem však nemusí zvlášť tvrdiť, zdôvodňovať ani dokazovať, pretože jeho existencia je samozrejým

dôsledkom porušenia práva. Z uvedeného potom vyplýva, že keď je podaná žaloba na plnenie, určovací petit do minulosti nie je možný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné poukázať aj na to, že účastník konania má právo na také zdôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Úvahy súdu o skutkových, ale aj právnych záveroch musia byť riadne a zrozumiteľne odôvodnené tak, aby nevznikali pochybnosti o zákonnosti rozhodnutia najmä zo strany účastníkov konania, ktorým je takéto rozhodnutie určené. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídavým spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Podľa názoru dovolacieho súdu bolo takouto vadou postihnuté i konanie v prejednávanej veci.

Ako už bolo vyššie uvedené, základným procesným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby (akou je v časti aj žaloba v prekúmanej veci) je v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa súd musí zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe už po začatí konania, pričom naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania. Určovacia žaloba, predpokladaná uvedeným ustanovením, je preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu, tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú práve

s podmienkou naliehavého právneho záujmu; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani naliehavý právny záujem na takomto určení.

Pretože súčasťou riadneho odôvodnenia rozsudku v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. je aj (a najmä) právne posúdenie veci súdom a pri určovacej žalobe predpokladanej ustanovením § 80 písm. c/ O.s.p. sa súd v rámci právneho posúdenia veci musí zaoberať najprv existenciou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je potrebné, aby odôvodnenie rozsudku obsahovalo úvahy súdu, akými sa riadil pri riešení tejto otázky. Absencia týchto úvah má za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia v tejto časti.

V prejednávanej veci sa súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku otázkou existencie naliehavého právneho záujmu vôbec nezaoberal a odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. iba poukázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktoré však dovolací súd pre dôvody vyššie uvedené za dostatočne odôvodnené nepovažoval.

Dovolací súd ďalej uvádza, že v poradí druhý výrok rozsudku súdu prvého stupňa, (ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu mzdových nárokov a úroky z omeškania) z dôvodu zrušenia určovacieho výroku, neobstojí.

V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na to, že žalobný petit (údaj o tom, čoho sa žalobca domáha) je nezrozumiteľný alebo neurčitý vtedy, ak vymedzenie práv a im zodpovedajúcich povinností v ňom obsiahnutých je formulované tak, že nemožno vyvodiť, o aké práva a povinnosti skutočne ide a ak je zrejmé, že prevzatie takéhoto petitu do výroku súdneho rozhodnutia by malo za následok jeho materiálnu vykonateľnosť. O takýto prípad vo výroku rozsudku prvostupňového a odvolacieho súdu (v poradí druhého) v prejednávanej veci ide.

Tento výrok sa totiž odvoláva na obdobie špecifikované v predchádzajúcom (určovacom) - prvom výroku "... žalovaný bol povinný v dobe od 28. marca 2000 do 30. júna 2003 zaradiť žalobcu do 11. platového stupňa druhej platovej triedy...", a preto ho dovolací súd pre neurčitosť takto formulovaného výroku musel zrušiť.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní vytýka napadnutým rozhodnutiam súdov nižších stupňov, že spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Dovolaateľ namieta, že konajúce sudy vec nesprávne posúdili a neriadili sa dôsledne ustanoveniami § 3 ods. 2, § 5, § 19 zákona č. 66/1994 Z.z. a § 8 výnosu Ministerstva práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky z 19. novembra 1991, číslo 2349/1991-SM. Má za to, že nepatrí do doby započítateľnej praxe prokurátora výkon práce pred získaním vysokoškolského právnického vzdelania, pokiaľ takúto prax nezapočíta generálny prokurátor a k jej započítaniu pred dosiahnutím vysokoškolského právnického vzdelania nemohlo prísť ani v zmysle prechodného ustanovenia § 19 zákona č. 66/1994 Z.z.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v odôvodnení svojho zrušujúceho rozsudku z 30. novembra 2004 sp.zn. 2 Cdo 88/2004 uviedol, že odvolací súd (viď rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. októbra 2003 sp.zn. 2 Co 190/2003) správne vyložil a na danú vec správne aplikoval ustanovenie § 19 zákona č. 66/1994 Z.z. Dovolací súd mal tiež za to, že bolo potrebné do doby rozhodnej na zaradenie prokurátora do príslušného platového stupňa ku dňu účinnosti uvedeného zákona započítať všetky doby, započítanie ktorých doterajšie predpisy (predpisy platné do účinnosti zákona č. 66/1994 Z.z., ktoré tento zákon zrušil) umožňovali, a to aj vtedy, ak započítanie takých dôb nový zákon neumožňuje. Takým doterajším predpisom, podľa ktorého bolo potrebné u žalobcu, ako bývalého príslušníka ozbrojených síl, započítanie vykonať, bolo vládne nariadenie č. 249/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, časti ktorého (niektoré časti prílohy č. 1 a č. 4) zákon č. 66/1994 Z.z. tiež zrušil (§ 23 bod 2 uvedeného zákona). Konštatoval, že na žalobcu, ako bývalého prokurátora vojenskej prokuratúry, sa Výnos Ministerstva práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky z 19. novembra 1991 č. 2349/1991-SM (registrovaný v čiastke 102/1991 Zb. pod č. 538/1991 Zb.) v znení neskoršieho výnosu, nevzťahoval. Tento príkaz totiž upravoval

platové pomery len prokurátorov a vyšetrovateľov prokuratúry okresných a krajských prokuratúr a Generálnej prokuratúry v Slovenskej republike a právnych čakatel'ov prokuratúry v Slovenskej republike, s výnimkou námestníkov generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že právny názor dovolacieho súdu vyslovený v tomto zrušujúcom rozhodnutí bol pre súdy záväzný, pokiaľ nedošlo po zrušení veci v súdnom konaní k zmene skutkových zistení, ktoré by boli odlišné od pôvodných výsledkov dokazovania. V prejednávanvej veci týmto právnym názorom dovolacieho súdu bol odvolací súd viazaný a ako vyplýva z obsahu spisu k zmene skutkového základu veci, z ktorého vychádzal dovolací súd, v ďalšom konaní nedošlo. Dovolací súd sa preto nestotožňuje s názorom generálneho prokurátora, podľa ktorého konajúce súdy tým, že žalobe čiastočne vyhovel, započítajúc 2/3 všetkej odbornej praxe získanej aj pred dosiahnutím vysokoškolského vzdelania, vec nesprávne posúdili. Právny názor dovolacieho súdu vyslovený v prejednávanvej veci bol pre súdy záväzný a týmto záväzným právnym názorom vysloveným dovolacím súdom v zrušujúcom rozhodnutí sa konajúce súdy dôsledne riadili. V prejednávanvej veci bol záväzný právny názor dovolacím súdom daný a Najvyšší súd Slovenskej republiky nemá dôvod v ďalšom konaní na tomto názore nič meniť. V celom rozsahu sa s týmto právnym názorom stotožňuje a uvedený dovolací dôvod mimoriadneho dovolateľa nepovažuje za daný.

Dôvodná je však námietka mimoriadneho dovolateľa, týkajúca sa nesprávnosti, nepreskúmateľnosti a nedostatočnej odôvodnenosti písomného vyhotovenia rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu aj čo do výroku, ktorým rozhodoval o úroku z omeškania a z tohto titulu zaviazal žalovaného na zaplatenie 148 083 Sk. Podľa dovolacieho súdu je konanie a rozhodnutie súdu prvého stupňa (ako aj rozhodnutie odvolacieho súdu), postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že nedostatok odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonom aj čl. 46 a nasledujúcich Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t.j. musí byť preskúmateľné. Tieto požiadavky mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky súdov nespĺňajú. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa, ani odvolacieho súdu nie je zrejmé, stanovenie presnej doby vzniku omeškania s plnením peňažného dlhu, spôsob výpočtu úrokov z omeškania a ani ich výška.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, po zistení, že v odvolacom konaní došlo k vyššie uvedenej procesnej vade konania v zmysle § 243f ods. 1 písm. a/, c/ O.s.p. zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. júna 2011

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

